

**Сімцова Єлизавета Ярославівна,
Клішина Єлизавета Олександрівна,**

студентки Національного технічного університету НТУ «ХПИ».

Науковий керівник – доц. Журило Д.Ю. *e-mail:* zhurilo.dm@gmail.com

ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ШЛЯХЕТНИХ ДІВЧАТ – СТОРИЧНИЙ ШЛЯХ ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ

Харківський інститут шляхетних дівчат було засновано у 1812 р. і до 1818 р. він був приватною установою, яка існувала за кошти дворянства Харківської губернії. Біля витоків інституту стояв Г. Ф. Квітка-Основ'яненко, який вклав у розвиток навчального закладу власні кошти. Довгий час директором інституту був П. П. Гулак-Артемовський, з 1818 р. класною дамою була випускниця Петербурзького Катерининського інституту Ганна Григорівна Вульф, яка стала дружиною Григорія Федоровича Квітки. Вона позитивно впливала на письменницьку працю чоловіка. А Григорій Федорович неодноразово присвячував свої оповідання та п'єси саме коханій дружині.

З 1818 р. Інститут було прийнято під високе заступництво імператриці Марії Федорівни, яка приїжджала в місто більше 40 разів. В 1816 р. відбувся перший випуск вихованок інституту, а 22 липня 1822 було освячено власний храм інституту – церква святої Марії Магдалини.

Першою керівницею була Євдокія Федорівна Карзенєва, яка керувала інститутом з 1818 по 1820 роки. Для відмінниць і хорошисток в інституті станом на 1912 р. існували стипендії: Государя Імператора – 5; Імператриці Марії Федорівни – 5; Імператора Олександра I – 1; Імператора Олександра II – 1; Його Високості принца Ольденбургського – 1, І. Є. Ходовського – 2; Донець-Захаржевського – 1; Агафії Тихоцької – 1; штаб-ротмістра Тихоцького – 1; М. Г. Біч-Лубенської – 2; полковника Г. Г. Григор'єва – 1; військового міністерства – 3; І. І. Шафоростова – 1; Бекарюкова – 1; Його Високості принца Ольденбургського – 1. Безкоштовно вчилися в 1912 році – 22 дівчини [1].

Інститут був єдиним навчальним закладом того часу, де могли отримати виховання по дві дівчини благородного походження з найбідніших родин кожного повіту Харківської губернії, щоб згодом бути наставницями та вчительками дочок. В інституті власним коштом навчалися доньки багатих поміщиків. Бідніші дівчата навчалися за рахунок імператриці Марії Федорівни. На початку ХХ століття кількість вихованок інституту перевищувала 200 осіб.

У 1818 р. рада Інституту придбала будинок на Благовіщенській вулиці (на розі з Дмитрівською), а в 1821-1823 рр. викупили сусідні ділянки, що дало змогу розширити територію навчального закладу. У 1839 р. Інститут було переведено до будівлі на вул. Сумський, 33 [2, с. 44]. Будівлю Інституту було зруйновано під час Другої світової війни. Сьогодні на цьому місці розташований – Театр опери та балету, ХНАТОБ.

Крім наук, мов та мистецтв, в Інституті викладали основи геометрії, з додатком до господарської архітектури, фізики та природної історії.

Інститут успішно займався навчанням та вихованням шляхетних дівчат більше 100 років. Але у 1917 р. відбулася революція. Влада в Україні переходила з рук до рук. Листування про виплату стипендій вихованкам з Міністерством освіти Гетьмана Скоропадського було перервано заняттям Харкова військами більшовиків [3, арк. 1-17]. Харківський інститут шляхетних дівчат змушений був переїхати до Європи, де існував до 1939 р.

Література

1. Утро. 14 вересня 1912 р.
2. Жебылев Н. Исторический очерк деятельности Харьковского Института благородных девиц за 100 лет его существования (с 1812 по 1912 год). Харьков: Типография «Печатное дело», 1912. 147 с.
3. Центральний державний архів вищих органів влади України Ф. 2201. Оп. 2. Спр. 151. Документи про надання стипендій Харківського дівочого інституту (відомості, прохання).